

Odrto pismo in poziv svetom delavcev k vključitvi v kampanjo Sekcije za VZD
»Naj skrb za optimalno varnost in zdravje pri delu (VZD) postane prednostna naloga vsakega sveta delavcev!«

Spoštovani!

Nesporno je, da je zagotovljeno varno in zdravo delovno okolje najosnovnejši eksistencialni interes in hkrati temeljna človekova pravica zaposlenih, s tem pa vsekakor tudi **primarna dolžnost in odgovornost svetov delavcev ter sindikatov** kot njihovih zastopnikov. Šele, ko je /vz/postavljen ta ključni »temelj za delo«, namreč lahko smiselno sledijo prizadevanja za druge pomembne pravice ter ugodnosti iz delovnega razmerja. Kajti vse te postanejo nepomembne, če bi bili zaposleni hkrati lahko zaradi neustreznih delovnih pogojev izpostavljeni nedopustnim tveganjem za svoje zdravje ali celo življenje.

V resnici torej ne obstaja noben interes, ki bi bil z vidika zaposlenih lahko objektivno pomembnejši od varnosti in zdravja pri delu (VZD). Zato optimalna skrb zanjo brez dvoma sodi med tiste **prioritetne naloge delavskih predstavništev**, ki pri zastopniškem angažiranju le-teh v nobenem primeru ne bi smela biti kakorkoli zapostavljena in/ali zanemarjena, kaj šele spregledana na račun česarkoli drugega.

Primarna pristojnost svetov delavcev na ravni podjetij

Veljavna slovenska zakonodaja s tega področja, tj. tako ZVZD-1 kot tudi ZSDU, je - v duhu Evropske direktive o varnosti in zdravju pri delu (Direktiva 89/391 EGS) - status in pooblastila tako imenovanih »**zastopnikov delavcev s posebno odgovornostjo za varnost in zdravje delavcev**« na ravni posameznih delodajalcev dodelila svetom delavcev, medtem ko delavskopredstavniško funkcijo za to področje na višjih ravneh socialnega dialoga opravljajo sindikati. Hkrati pa jim je zagotovila tudi **vse potrebne pravice in pristojnosti**, kot so, denimo, pravice:

- biti *celovito obveščen in aktivno sodelovati pri odločanju* (v obliki obveznega predhodnega skupnega posvetovanja z delodajalcem) o vseh vprašanih VZD,
- *zahtevati sprejetje* ustreznih ukrepov ter pripravljati predloge za odpravo in zmanjšanje tveganj za varnost in zdravje pri delu,

- *zahtevati* nadzor pristojne inšpekcije, kadar menijo, da delodajalec ni zagotovil ustreznih varnostnih ukrepov, le-temu prisostvovati in biti seznanjeni z inšpekcijskimi ugotovitvami,
- do ustreznega *posebnega izobraževanja in usposabljanja* članov za izvajanje nalog s področja VZD,

tako da lahko, kot v svoji preambuli pravi omenjena direktiva, »z uravnoveženim sodelovanjem z delodajalci« tudi dejansko učinkovito sodelujejo pri upravljanju tega področja družbenoekonomskih odnosov v podjetjih in zavodih. Če in kjer v praksi temu ni tako, torej razlogov za to zagotovo **ni iskati v nezadostni zakonski podpori**.

Utemeljeno lahko torej trdimo, da svet delavcev, ki ni (dovolj) učinkovit pri zagotavljanju varnosti in zdravja zaposlenih, ne glede na morebitne druge soupravljalne dosežke, preprosto **ne more veljati za zares "dober" svet delavcev**. To zavedanje bi moralo postati ena izmed ključnih strateških usmeritev njihovega delovanja v vseh podjetjih. Namreč, kljub določenemu napredku stanje na tem področju še zdaleč ni optimalno, ekonomski in tehnološki razvoj pa nenehno prinašata nove izzive, ki zahtevajo še večjo pozornost in prilagodljivost.

Sekcija za VZD pri združenju svetov delavcev

Prav zaradi zgoraj pojasnjene **»posebnega pomena«** področja varnosti in zdravja delavcev pri delu je bila, kot ste bili obveščeni že pred časom, v okviru Združenja svetov delavcev Slovenije na podlagi sklepov oktobrskega strokovnega posveta leta 2022 v Ankaranu in tam sprejetih **»Smernic in priporočil za delovanje svetov delavcev in ZSDS na področju VZD«** kot temeljnega programskega dokumenta, s katerim je bila začrtana strategija bodočega delovanja svetov delavcev in združenja na tem področju, ustanovljena **Sekcija za VZD, katere glavni namen** je med drugim prav:

- načrtno ozaveščanje in spodbujanje intenzivnejšega angažiranja svetov delavcev na obravnavanem področju v smislu uresničevanju omenjene strategije,
- usmerjanje njihovih tovrstnih aktivnosti in zagotavljanje potrebne strokovne podpore pri njihovem delu (tj. informiranje o aktualnih širših dogajanjih in trendih, priprava ustreznih strokovnih smernic in priporočil, svetovanje, zagotavljanje organizirane medsebojne izmenjave izkušenj in dobrih praks, razvijanje sodelovanja z drugimi inštitucijami pri različnih VZD-projektih itd.) ter
- sistematično izobraževanje in usposabljanje njihovih članov za učinkovito delovanje na tem področju.

Več o sekciji in njenih ciljih ter organiziranosti si lahko preberete na spletni strani združenja [TUKAJ](#)

Poziv k vključitvi v aktualno kampanjo Sekcije za VZD

Z letošnjim letom sekcija na podlagi omenjenih smernic začne z **načrtnim izvajanjem dolgoročneje kampanje** z uvodoma navedenim naslovnim sloganom: »Naj skrb za optimalno

varnost in zdravje pri delu (VZD) postane prednostna naloga vsakega sveta delavcev!«, čemur je v bistvu v celoti podrejen tudi konkretni akcijski [Program dela sekcije za leto 2025](#). Sekcija v zvezi s tem

poziva vse svete delavcev

- člane Združenja svetov delavcev Slovenije, obenem pa tudi vse druge zainteresirane svete delavcev, da se **pridružijo tej kampanji** ter se intenzivno vključijo v prizadevanja za učinkovito uresničevanje zgoraj navedene strategije združenja in na njej temelječega akcijskega programa sekcije.

Pobuda za ustanovitev specializiranih delovnih teles za VZD

To pa seveda bolj ali manj samoumevno predpostavlja tudi vzpostavitev **ustreznih posebnih delovnih teles pri vsakem svetu delavcev**, ki bodo posebej in načrtno skrbela za učinkovito izvajanje njihovih zakonskih funkcij in pristojnosti na obravnavanem področju. Zato sekcija na vse svete delavcev, ki takšnih specializiranih delovnih teles morda za zdaj še nimajo oblikovanih, ob tej priložnosti posebej naslavlja tudi

p o b u d o,

1. da skladno z določili ZSDU, ki se nanašajo na odbore svetov delavcev, v ta namen čim prej ustanovijo tudi poseben **»odbor za VZD«**, oziroma, če gre za svet delavcev z manjšim številom članov, za opravljanje tovrstnih nalog namesto odbora izmed članov imenujejo vsaj svojega (individualnega) **»pooblaščenca/poverjenika za VZD«**, in
2. da sekciji **sporočijo kontaktne podatke** članov teh odborov oziroma imenovanih pooblaščenec (in sicer preko [elektronskega obrazca](#) ali na e-naslov scid@siol.com), kar bo omogočilo njihovo tudi neposredno vključevanje v aktivnosti sekcije.

Čeprav so namreč za uresničevanje splošne vloge in poslanstva svetov delavcev kot *»zastopnikov delavcev s posebno odgovornostjo za varnost in zdravje delavcev«* kolektivno odgovorni vsi njihovi člani (opomba: te odgovornosti svet delavcev kot »organov« v nobenem primeru ni mogoče prenesti zgolj na nekatere posameznike!), zaradi česar so tudi člani Sekcije za VZD pri združenju načeloma **vsí sveti delavcev kot celote**, bodo v praksi glavno aktivistično breme njihovega delovanja na tem področju brez dvoma nosili predvsem njihovi zgoraj omenjeni posebej imenovani predstavniki (tj. člani odborov in pooblaščenca za VZD), ki bodo zato dejansko tvorili tudi **jedrno akcijsko strukturo članstva sekcije**. Kar pomeni, da jih bo sekcija še posebej intenzivno izobraževala in usposabljala, z njimi permanentno tudi neposredno komunicirala in vsestransko sodelovala ter jih aktivno vključevala v vse svoje projekte kot nosilce njihovega izvajanja na temeljni ravni organiziranosti.

Naš cilj - doseči enakopravno partnerstvo svetov delavcev in delodajalcev

Kot rečeno, Evropska okvirna direktiva o VZD (Direktiva 89/391 EGS) že v svoji preambuli kot optimalni sistem upravljanja tega področja opredeljuje **»uravnoteženo sodelovanje med delavci in/ali njihovimi zastopniki ter delodajalci«**. In sicer s tem, ko pravi, da (citirano) *»... je treba z ustreznimi postopki in instrumenti v skladu z nacionalno zakonodajo in/ali prakso*

razvijati obveščanje, dialog in uravnoteženo sodelovanje med delodajalci in delavci in/ali njihovimi zastopniki na področju varnosti in zdravja pri delu«. Kar z drugimi besedami pomeni nujno vzpostavitev sistema njihovega »**enakopravnega partnerstva**« **pri upravljanju tega področja**.

Popolnoma samoumevno je namreč, da je za celovito zagotavljanje varnega in zdravega delovnega okolja delavcev v »svojem«
produkcijskem procesu **enostransko in v celoti odgovoren delodajalec**, ki organizira in vodi ta proces, ne pa delavci, ki ga izvajajo in so v njem potencialno ogroženi. Vendar pa ta delodajalčeva odgovornost za sprejetje in izvedbo potrebnih varnostnih ukrepov **nikakor ne vključuje tudi njegove pravice**, da enostransko in povsem samostojno, tj. brez zakonsko zapovedane enakopravne odločevalske vključenosti tudi **delavcev, za katerih življenje in zdravje v resnici gre**, določa oziroma odloča tudi o konkretnih ocenah tveganj ter o vrsti in obsegu konkretnih potrebnih varnostnih ukrepov ter načinu njihovega izvajanja, s tem pa o konkretni - višji ali nižji, zadostni in sprejemljivi ali pomanjkljivi oziroma nezadostni in nesprejemljivi - ravni dosežene VZD (kot se žal v praksi pogosto povsem napačno interpretira omenjeno načelo odgovornosti delodajalca za varno in zdravo delovno okolje). Pravice »kvalificirano«
/so/odločati o lastnem zdravju in življenju **delavcem ne more odvzeti nihče**.

A za to, da jo lahko učinkovito realizirajo tudi v praksi, seveda neobhodno potrebujejo »**dobre**«
svete delavcev v zgoraj opisanem smislu. Pa ne samo oni. Takšne svete delavcev vsekakor močno potrebujejo tudi vsi tisti delodajalci, ki se iskreno trudijo svojim zaposlenim zagotoviti optimalno varno in zdravo delovno okolje.

* * *

Pozivamo torej, da sveti delavcev, zlasti seveda člani ZSDS, na področju zagotavljanja resnično varnega in zdravega delovnega okolja za zaposlene, ki jih zastopate, (še bolj) **proaktivno /pre/vzamete stvari v svoje roke**, v Združenju svetov delavcev Slovenije pa vam bomo - zlasti prek Sekcije za VZD - poskušali pri tem po svojih najboljših močeh pomagati z ustrezno organizacijsko in strokovno podporo.

Vsak morebiten dodaten »preboj«
pri uresničevanju (eksistenčnih) interesov delavcev na tem področju brez dvoma predstavlja tudi **dragocen prispevek** k nadaljnjemu razvoju celovitega sistema sodelovanja delavcev pri upravljanju **tudi na vseh ostalih področjih**. Sveti delavcev, ki so/bodo uspešni na tem »najbolj elementarnem«
področju delavskih interesov, so/bodo namreč brez dvoma uspešni tudi na vseh drugih.

V upanju, da se nam v teh naših zgoraj opisanih prizadevanjih pridružite v čim večjem številu,

vas lepo pozdravlja,

Strokovni sekretar Sekcije za VZD
dr. Mato Gostiša

Predsednik Odbora Sekcije za VZD
Mirko Slosar

